

TÄNA LEHES

Vallavanema vastuvõtt tublimatele õpilastele

Politsei tunnustas parimaid töötajaid

Volikogus

Puhja valla 2005. aasta eelarvest Valla 2005.a. eelarve

Laste peredest lahtumist tuleb ennetada

Koolitused peredele

Tehnilised ja meditsiinilised abivahendid

Eestimaa 87. sünnipäev lastiaias

Tantsurühm Opsal tänap

Meie Katre

Paastuaja mõtteid

Algatus rohujuure tasandil

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti pressiteade

Kas teate, kus asub postipank?

Kodanikukaitse Selts korraldab ohutusõppe

Mis juhtus Puhja vallas

Õnnitleme

Lasteaed Pääsusilm tänap sõpru

11. märtsist alustab tasuta valla transporditeenus

4. ja 5. aprillil tehniline ülevaatus traktoritele ja liikurmasinatele

Uula Huvikeskus teatab

16. märtsil külas kirjanik ja südamearst Ilmar Särg

18. märtsil projekti kirjutamise koolitus "Kuidas kirjutada edukat projekti"

Puhja Seltsimaja annab teada

20. märtsil memme-taadi lustipidu

22. märtsil Rakvere teatri etendus "Džinnimäng"

24. märtsil lihavõttelaat

Aasta Inimene 2004

Vahur Jaakma, vallavanem

23. veebruaril toimus Puhja Seltsimajas Eesti Vabariigi 87-ndale aastapäevale pühendatud kontsert-aktus. Aktusel anti üle Puhja Valla Aasta Inimene 2004 tiitlid. Kontserdiks esines tantsukavaga tantsutrupp Hetero Tartust. Õhtu lõppes ühises vestlusringis koos vahuveini ja puuviljadega.

Alates aastast 2001 on Puhja vallas heaks tavaks saanud meie valla tublimate kodanike tunnustamine Aasta Inimese tiitliga. 2001. aastal pärjati Aasta Inimese tiitliga õpetaja Selma Luts, seltsimaja juhataja Kaja Udso ja ettevõtja-põllumees Heino Kõrgeperv. 2002. aastal said sama tunnustuse osaliseks õpetajad Linda Raits ja Heljo Koppel, pikka aega vallavanemana töötanud Tiit Haavandi ja Päästeameti tugikomando pealik Gennadi Leppik. Aasta Inimesteks 2003 valiti Puhja kauaaegselt lasteaija juhatajana töötanud Siiri Metsik, õpetaja Lehte Vihand ja vabakutseline pilimeister Priido Korberg.

2004. aasta Aasta Inimesteks valiti Katre Pruusapuu ja Jaak Ratt.

Alljärgnevalt tutvustame lehelugejatele vastvalitud Aasta Inimesi:

Katre Pruusapuu, seltsiliikumise eestvedaja

1998-2004 tegutses Katre Puhja Maanaiste Seltsi juhina. Tema juhtimisperioodil suurenes seltsi liikmeskond mitmekordselt. Tema eestvedamisel korraldati mitmeid sisukaid kursusi, koolitusi ja heategevaid üritusi. Seltsi tegevus on ammu väljunud kitsast omade ringist ning maanaiste te-

Katre kaaslased Puhja Maanaiste Seltsist on teda iseloomustanud kui eeskujulikku ja aktiivset kultuuri- ja seltsitöö organiseerijat ja inustajat ning head pereema. Aastatel

gevus omab terves vallas juba laialdasemat tähtsust. Näitena võib tuua heategevusliku riideabi vahendamist, kodukandi talude ajaloo uurimist. Naisseltsi kollektiiv, Katre juhtimisel, sai eeskujulikult hakkama ka 2003. aastal Puhjas toimunud Lõuna- ja Kesk-Eesti Maanaiste Seltside kokkutuleku korraldamisega. Katre on samuti väga aktiivne osaleja seltsimaja naisrahvatantsurühmas, naiskooris, näite- ja käsitööringis. Lisaks on ta veel Puhja Gümnaasiumi hooldekogu liige ja vallavolikogu alatise hariduse-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjoni liige. Ja seda kõike suudab ta oma igapäevatöö ja pere kõrvalt.

Jaak Ratt, noortetreener ja õpetaja

Jaak on viimastel aastatel, peale oma põhitöö Puhja Gümnaasiumi poiste kehalise kasvatuse õpetajana, pühendanud kogu oma vaba aja noorte sportlike harjumuste kujundamisele ja tõstmisele. Ta on suutnud Puhja vallas nakatada spordipisikuga väga palju noori poisse ja tüdrukuid. Tema käe all treenivad lapsed alates 2. klassist kuni 16-aastaste noorukiteni. Viimase aja parimateks saavutusteks on 1990. ja 1991. aastal sündinud poiste võistkondlik esikoht Eesti Koolispordi Liidu meistrivõistlustel Haapsalus, 2004. aastal saavutatud kolmas koht (pronksmedal) rahvusvahelisel jalgpalli noorteturniiril. Jalgpallurite võistlusreisid on viinud neid paljudesse kohtadesse üle Eesti (Kehtnasse, Tallinnasse, Põlvasse jm). See on märk sellest, et meie noored on tunnustatud ja arvestatavad sportlased, kes on igati väärilised vastased oma eakaaslastele. Jaagu ennastsalgav pühendumus ja järjekindel tegevus noortetreenerina ei ole mitte ainult noorte vabaaja sisustamine, sporditöö organiseerimine, vaid see on ka noorte kasvatamine ja neile elukogemuse andmine. Tartu Maaspordi Liit omistas Jaak Ratile 2004. aasta prima noortetreeneri tiitli.

Vallavanema vastuvõtt tublimatele Puhja Gümnaasiumi õpilastele

Heiki Rokka, Puhja Gümnaasiumi direktor

Vallavanem Vabur Jaakma tänab lapsi heade õpitulemuste eest

23. veebruaril toimus Puhja Seltsimajas traditsiooniline vallavanema vastuvõtt tublimatele Puhja Gümnaasiumi õppuritele, sportlastele ja õpilasaktiividele. Igal aastal toimub see üritus enne Eesti Vabariigi aastapäeva. Kutse saamise kriteeriumiks oli neljad-viied selle õppeaasta klassitunnistusel või edukas kooli esindamine spordivõistlustel või aktiivne osalemine õpilasorganisatsiooni töös. Kahe viimase kriteeriumi lisa-

Vastuvõtul viibivad 1.-4. klassi õpilased.

tingimuseks oli vähemalt rahuldavad tulemused õppetöös ja vähemalt rahuldav käitumine. Kooli 442-st õpilasest oli kutsutud 223 õpilast. Suurest õpilaste arvust tulenevalt toimus vastuvõtt kahes osas. Kell 12:30 olid oodatud vastuvõtule 71 1.-4.klasside õpilast. Kell 13:30 toimunud vastuvõtule oli kutsutud 114 5.-9.klasside õpilast ja 38 gümnaasiumiklasside õpilast. Mõlemad üritused toimusid ühesuguse päevakava järgi. Vastuvõtu alguses tervitasid kohal tulnud vallavanem Vahur Jaakma ja volikogu esimees ning gümnaasiumi

Tartu laulustuudio ansambel The Voices

fotod Heiki Rokka

direktor Heiki Rokka. Muusikalise tervituse pakkusid Tartu laulustuudio ansambli The Voices neiu. Pärast kontserti kostitas vallavanem vastuvõtule kutsutuid maiustuste ja puuviljadega.

Mis juhtus Võrtsjärve konstaablipiirkonnas Puhja vallas

Alik Säde, vanemkonstaabel

17. detsembril 2004 kella 22.30 paiku rikkus Ulilas Kesk tänaval avalikku korda karjudes ja ropendades kod. Andrian. Talle koostati väärteoprotokoll ja karistati rahatrahviga.

14. jaanuaril kell 21 rikkus kod. Jaan Piilu baaris avalikku korda, lõhkudes baari sisustust olles ise joobes. Mehele koostati väärteoprotokoll ja karistati rahatrahviga.

8. jaanuaril kella 17.30 ajal ründas kod. Nikolai koer Ulilas Kesk tänaval naisterahvast. Koera omanikku hoiatati suuliselt.

14. jaanuaril müüs kod. Toivo Puhja alevis oma korteris salaalkoholi. Müüjale koostati väärteoprotokoll ja karistati rahatrahviga.

Puhja Gümnaasiumis ajavahemikul 7. – 18. veebruarini peksis 15-aastane noormees 11-aastast poissi. Alustati kriminaalmenetlust KarS §121 järgi.

15. veebruaril rikkus kod. Rein Puhja alevis avalikku korda. Alustati väärteomenetlus.

tel. 533 07118
aliksade@louna.pol.ee

Politsei tunnustas parimaid töötajaid

Liina Pissarev, Lõuna PP Tartu
politseiosakonna pressiesindaja

Lõuna Politseiprefektuur tähistas 1. märtsil Eesti Politsei taasloomise 14. aastapäeva. Aastapäeva aktusel tunnustas politseiprefekt parimaid töötajaid.

Alik Säde

Lõuna prefektuuri peamajas pidulikult aktusel andis prefekt Aivar Otsalt Lõuna Politseiprefektuuri parimatele töötajatele üle teeneteplaadid. Teeneteplaadi sai teiste autasustatud politseinike

seas ka Alik Säde, Tartu politseiosakonna Võrtsjärve konstaablipiirkonna vanemkonstaabel, kellele omistati – **parim piirkonnakonstaabel 2004** tiitel.

Tartu politseiosakonna ülemkomisaris Indrek Koemets: "Lõuna politseiprefektuuri parima piirkonnakonstaabli va-

lisid mitmete kandidaatide seast kõikide maakondade politseiüksuste juhid. Alik Säde kandidatuuri eelistamisel sai määravaks tema panus uue mitme valla territooriumi hõlmava konstaablipiirkonna mudeli edukasse käivitamisse Võrtsjärve konstaablipiirkonnas. Konguta, Puhja ja Rannu valdades töötab koos Alikuga kokku neli piirkonnakonstaablit. Politsei arengus on väga oluline, et ka konstaablitöös maapiirkondades suudetaks kaasa minna aja nõuetega ning rakendada rohkem spetsialiseerumist ja grupitöö põhimõtteid. Eesti haldusterritoriaalne jaotus on äärmiselt ebaühtlane ja politsei ei saa jätkata tööd vanaviisi, kus igas omavalitussüksuses oli üks kohapeal elav ja töötav politseinik. Peale uuendusliku töökorralduse edendamise peab Alik Säde puhul ära märkima tema väga head suhtlemis- oskust ja avatust, mis on euroopaliku politseiniku kvaliteedinäitajad. Konstaabel peab küll hästi toime tulema seadusega pahuksis olevate inimestega oma piirkonnas, kuid siiski on seadusekuulekate inimestega oskuslik suhtlemine veelgi tähtsam."

Elva konstaablajaoskonna komis-

sar Kaja Suur: "Alik Säde kui Võrtsjärve konstaablipiirkonna juht on alati positiivne, sõbralik ja hea suhtleja. Hea suhtlemisoskus on vajalik konstaablitöös, et hakkama saada väga erinevate inimtüüpidega. Oskab kuulata inimesi ja lahendab probleeme professionaalselt. Ta tunneb oma piirkonda väga hästi ja oskab leida koostööpartnereid (vald, kool, sotsiaalnõunik, abipolitseinik). Aliku kui usaldusväärse inimese peale võib kindel olla iga kolleeg."

Kolleegid Võrtsjärve konstaablipiirkonnast – konstaabel Tiit Treial ja nooremkonstaablid Jaanus Tera ja Janek Lepik: "Meie tunneme Alik Sädet kui head ja alati abivalmis inimest. Kolleegide hulgas hinnatakse teda kui suurte kogemuste ja pika staažiga asjatundlikku konstaablit. Ajast, mis Alik asus juhtima Võrtsjärve konstaablipiirkonda, on tekkinud tugev, ühtne ja hästi töötav meeskond. Alik on alati nõus kaastöötajaid abistama, ka töövälisel ajal. Tema kaasabil saab enamus probleeme lahendatud ning ta seisab alati oma meeskonna eest. Soovime Alikule omalt poolt jõudu edaspidiseks."

Volikogus

Viive Paltseri, vallasekretär

Veebruarikuu volikogu istung algas traditsiooniliselt maaküsimuste aruteluga. Seekord oli kinnitamisel Poriküla külas Ants Malkuse poolt erastatava 12,44 ha suuruse metsatüki sihtotstarbe määramine.

Volikogu kinnitas ka Puhja Gümnaasiumi pedagoogide uued töötasustamise alused ja palga alammäärad (vt <http://www.puhja.ee>).

Eelmisel istungil volikogus pingeid tekitanud ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniga liitumise tasu kehtestamise otsustamine Puhja alevikus detailplaneeringu alal ehitajatele-liitujatele, leidis lõpuks lahenduse. Liitumishinnaks kinnitati eelmisel korral vallavalitsuse poolt välja pakutud projektis 120 000 krooni asemel 87 914 (kaheksakümmend seitse tuhat üheksasada neliteist) krooni, millest vee- ga liitumine moodustab 35 166 krooni ja kanalisatsiooniga liitumine 52 748 krooni. Valla osaluseks, detailplaneeringualale ja teistele Kellani pumbajaama klientidele viivate kommunikatsioonide rajamiseks,

jääks seega 268 400 krooni, mis omakorda moodustab tehtud kulutuste üldsummast ca 30,4%.

Valla pearaamatupidaja Hille Luts esitas volikogule teiseks lugemiseks valla 2005. aasta eelarve projekti. Ettepaneku muudatuste sisseviimiseks esitas volikogu liige Tõnu Hallik, kes taotles valla eelarvest 50 tuh krooni eraldamist valla territooriumil asuvates küldes traadita internetisüsteemi arendamiseks. Volikogu soovitas vallavalitsusel läbi viia uurimus, millised on konkreetsed vajadused internetisüsteemi arendamiseks vallas. Kuna rohkem ettepanekuid ja täiendusi volikogu liikmete ja alatiste komisjonide poolt eelarve projektile ei esitatud, otsustas volikogu lugeda eelarve teine lugemine lõppenuks ning kinnitada valla 2005. aasta eelarve tuludega 26 246 343 krooni ja kuludega 24 695 468 krooni. Finantseerimistingimused kinnitati summas 1 550 875 krooni ning eelarve kassatagavara suuruseks 300 000 krooni. Kõigi volikogu poolt vastu võetud otsuste ja määrustega on võimalik tutvuda täies mahus valla koduleheküljel ja valla kantseleis.

TEADE

Alates 11. märtsist 2005. on Puhja valla elanikel võimalus kasutada valla poolt korraldatud tasuta transporditeenust eesmärgiga külastada perearsti, apteeki, kauplusi ja vallavalitsust.

Valla bussi ring igal reedel:

	Tagasi
9.30 Puhja (Mardi äri plats)	12.40
Mõisanurme bussipeatus	
Kaimi bussipeatus	
Väike-Ulila bussipeatus	
9.40 Ulila bussipeatus	12.30
Teilma	
9.50 Uula bussipeatus	12.20
Nasja	
Leegi	
Vihavu	
10.10 Puhja (kaupluse juures)	12.05
10.15 Puhja Vallavalitsus	12.00

Puhja Vallavalitsus

Puhja valla 2005. aasta eelarvest

Hille Luts, pearaamatupidaja

Puhja Vallavolikogu võttis 23. veebruaril vastu 2005. aasta eelarve kogumahus 26,246 miljonit krooni. Võrreldes 2004. aasta algusega on eelarve kasv üle 6 miljoni krooni. Eelarve kasv on muljetavaldav, vaatamata sellele, et riigipoolne toetus on eelmise aastaga võrreldes vähenenud ca 3%.

Läbi eelarvesüsteemi oleme püüdnud tagada tingimused valla majanduslikuks stabiilsuseks ja jätkusuutlikuks arenguks. Üle poole valla tuludest laekub toetustena riigieelarvest (61%). Erinevate toetusliikide eraldamisel on riik ühe tegurina lähtunud konkreetse omavalitsusüksuse elanike arvust rahvastikuregistri andmetel. 2005. aastal tõstavad oluliselt eelarve mahtu mitmesugused investeeringutoetused. Suurt mõju omavad Eestile Euroopa Liidu poolt liitumisjärgselt eraldatavad toetused. Ka Puhja vald on üks nendest toetusesaajatest. Toetused tuleb aga oskuslikult põhjendada ja lisada neile valla niinimetatud omaosalus, mis küünib kohati 25%-ni. Teiseks suuremaks tuluallikaks on maksud (31%). Valla eelarvesse laekub 2005. aastal maamaks ja kodanike brutotulust 11,6% tulumaksu. Seega on igal vallakodanikul hea võimalus arvutada välja oma panus valla ühiskassasse, mis laekub valda läbi riigieelarve. Kulude planeerimisel on võetud aluseks valla hallatavate asutuste poolt vallavalitsusele esitatud eelarvete projektid.

Suure osa eelarve kuludest moodustavad kulud haridusele ja kultuurile

Tegevuskuludest on mahukaimad hariduskulud 15,1 miljoni krooniga, mis moodustavad kulude kogumahu 57%. On hea meel tõdeda, et ka selle aasta eelarvesse oleme lisanud mitmesuguseid erinevaid investeeringute ja tegevuste võimalusi. 2005. aasta suurima investeeringu objektina saab Puhja lasteaed Pääsusilm 2,89 miljonit krooni, millest 2,2 miljonit saadakse Siseministeeriumist kohaliku omavalitsuse investeerimistoetuseks. See raha on pärit Euroopa Liidu tõukefondidest. Teiseks suurimaks investeeringu objektiks on Puhja Seltsimaja. Seltsimaja hoone renoveerimiseks on valla eelarvesse planeeritud 1,2 miljonit krooni, millest ühe miljoni eraldab Kultuuriministeerium otse riigieelarvest. Hoone kapitaalsetks remontimiseks nendest vahenditest aga ei piisa. Samas on Puhja Seltsimaja 2006. aastal maakondlikus kultuuri investeeringuobjektide pingereas prioriteet nr 1. Loodame, et riigi abiga saame maja kaasaegselt korda teha Seltsimaja 100-ndaks aastapäevaks, mida tähistatakse 2007. aastal. Haridusinvesteeringuteks suunab riik Puhja Gümnaasiumile 625 tuhat krooni, millise summa kasutamiseks on otsustusõigus jätud koolile. Ka Uula Huvikeskus saab Euroopa Liidu fondidest jätkuprojektina veel toetust 887 tuhat krooni, millele vald lisab 120 tuhat krooni. Kui 2004. a tehti huvikeskuses välistöid, siis 2005. a on plaanis renoveerida hoone siseruumid. Vallateede remondiks ja hoolduseks eraldas riik 241 tuhat krooni, vald lisab selleks juurde 130 tuhat krooni. Vallavalitsus on jätkuvalt seisukohal, et riigipoolne abi kohalike teede korrashoiuks on vähene. Vald jätkab ka käesoleval aastal Puhja valla üldplaneeringu koostamist. Selleks on valla eelarves planeeritud 70 tuhat krooni.

Sotsiaalne kaitse

Suurima osakaaluga sotsiaalse kaitse kuludest moodustavad

ülekanDED kodumajapidamistele läbi erinevate sotsiaaltoetuste. Suurim kululiik sotsiaaltoetustest on toimetulekutoetus 878 tuhande krooniga ning puuetega inimeste hooldajatoetus 646 tuhande krooniga. Riigi poolt eraldatav toimetulekutoetus on eelmise aastaga võrreldes suurenenud 245 tuhat krooni.

Kulutused tulevikku

Teadaolevalt oleme ühinenud suurprojektiga, mille eesmärgiks on viia Euroopa Liidu nõuetele vastavaks tiheasustusega alade (Puhja alevik, Ulila alevik, Rääsi küla) vee- ja kanalisatsioonivõrkude olukord, et tagada elanikele kvaliteetne joogivee ja heitvete ärajuhtimine. Seega on vald võtnud oma elanike huvides teatud kohustusi. Puhja vallal on 2005. aastal kohustus maksta selleks loodud AS Emajõe Veevärgile aktsiate eest 1,3 miljonit krooni ja lisaks sama ettevõtte ülalpidamiskuludeks 156 tuhat krooni. (Puhja vald on aktsiaseltsi üks osanikke). Selleks tuli võtta pangalt investeerimislaenu. AS Emajõe Veevärgi vahetab eelpoolnimetatud asulates välja vee- ja kanalisatsioonivõrgud. Suurprojekti kogumaksumuseks meie vallas on 40 miljonit krooni, millest vald peab katma 10% ehk 4 miljonit krooni. Kuigi valla eelarve on eelmise aasta aastalguse eelarvega võrreldes ca 6 miljonit krooni suurem, tuleb tõdeda, et 2005. aasta eelarve on pingelisem võrreldes 2004. aasta eelarvega. Miks? Probleem on selles, et küllalt suur osa rahalisi vahendeid tuleb suunata valdkondadesse, mis on nõ "ette kirjutatud" (näit osalemine AS Emajõe Veevärgis, vajalikud omaosaluse maksed rahastatavates Euroopa Liidu projektides, pangalaenu tagasimaksed). Tulenevalt eelarve tulude suhtelisest piiratusest oli vallavalitsuse ja volikogu ees raske ülesanne eelarve tasakaalustatud koostamisel ning erinevate valdkondade rahastamise eelistamistel.

PUHJA VALLA 2005.AASTA TULUD

Eelarve liigendus			
artikli grupp	artikli nr	Tulu nimetus	2005.a. eelarve
3		TULUD	24 279 343
30		MAKSUD	7 780 000
3000		Füüsilise isiku tulumaks	7 310 000
3030		Maamaks	470 000
32		KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	1 149 600
320		Riigilõivud	20 000
322		Kaupade ja teenuste müük:	1 104 600
3220		Haridusasutuse maj.tegevusest	1 075 600
		Lasteaedades toiduraha	185 000
		Lasteaia õppemaks	43 200
		Koolides toiduraha	97 400
		Muusikaklassitasu	50 000
		Muud haridusasutuse tulud	-
		Toetused teistelt KOV-lt	700 000
3221		Kultuuri-ja kunstiasutuste maj.tegevusest	9 000
3222		Sportitegevusest	-
3225		Elamu-ja kommunaalasutuste maj.tegevusest	20 000
3226		Keskkonnaasutuste maj.tegevusest	-
3237		Tasu äritegevusega tegelemise õiguse loa eest	5 000

3238	Muu kaupade ja teenuste müük	20 000
3239	Edasiantav tulu	-
38	MUUD TULUD	197 800
3811	Rajatiste ja hoonete müük	35 000
3820	Intressi- ja viivisetulud hoiustelt	1 500
	Elektriliitumise müük	41 300
3825	Laekumine vee-erikasutusest	120 000
1001	Eelmise eelarveaasta kulude katteks suunatud jääk	450 000
35	TOETUSED	15 151 943
	Sihotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	11 710 943
3500.9	Toetused välismaalt	-
	Toetused riigilt ja riigiasutustelt	11 710 943
352.00.17	Toetusfond § 5 kokku	11 410 000
	s.h. Toetusfond § 5 lõige 1	3 573 000
	s.h.eraldised hariduskuludeks	6 123 000
	s.h.haridus- ja kultuuritöötajate palkade ühtlustam.	190 000
	s.h. eraldised toimetulekutoetusteks	878 000
	s.h. Hooldaja toetus	646 000
3500.00.17	eraldised koolilõunaks	195 000
	Haridus- ja Teadusministeerium	-
	Kaitseministeerium	-
	Kultuuriministeerium	-
	Põllumajandusministeerium	-
	Maavalitsus	-
3500.00.09	Rahandusministeerium	105 943
3500.02	Toetused aval.-õigusl. jur.isikutelt	
3500.03	Toetused sihtasutustelt	
3500.8	Toetused muudelt residentidelt	
3502	Sihotstarbelised toetused põhivara soetamiseks	3 441 000
3502.00	Keskkonnaministeerium	
3502.00	Kultuuriministeerium	1 000 000
3502.00	Siseministeerium	2 200 000
3502.00	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (teede remont)	241 000
3502.92	Euroopa Liidult	
208158	LAENU VÕTMINE	1 517 000
	KOKKU EELARVE TULUD	26 246 343

PUHJA VALLA 2005. AASTA KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI

Eelarve liigendus			
artikli grupp	alaj.	Kulu nimetus	2005 eelarve
		KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI	24 695 468
01		Üldised valitsussektori teenused	2 374 386
01111		Volikogu	139 204
01112		Vallavalitsus	1 069 160
01120		Reservfond	231 554
01112		Keskne raamatupidamine	521 505
01330		Muud üldised teenused (registripidaja, IT)	218 253
01600		Valimised	30 050
01600		OV liikmemaks ja ühistegevus	81 140
01700		Valitsussektori võla teenindamine	83 520
03		Avalik kord ja julgeolek	15 200
03100		Politsei	7 200

03200	Päästeteenistus	8 000
03600	Muud avaliku korra ja julgeoleku kulud	
04	Majandus	1 276 599
04210	Maakorraldus (maanõunik, inventariseerimine)	228 560
04350	Elektrienergia	5 200
04510	Vallateede- ja tänavate korrashoid	401 000
04512	Transport (bussijuht, valla bussi kindlustus)	158 345
04740	Territoriaalne planeerimine	70 000
04900	Muud majanduse kulud	155 000
04900	Majandusalaste tegevuste haldamine (maj.nõunik, eskiisprojektid)	258 494
05	Keskkonnakaitse	122 210
05100	Jäätmeäritlus (prügivedu)	87 210
1	Ohtlike jäätmete kogumispunkt	7 210
2	Prügivedu	80 000
05200	Heitveekäitlus	15 000
05300	Saaste vähendamine	
05400	Bioloog.mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastus (tiigid, karjäär)	20 000
1	Puhja jaanikuplats	
2	Puhja tiigid	10 000
3	Kiigemägi	10 000
06	Elamu- ja kommunaalmajandus	546 650
06300	Veevarustus	176 000
06100	Elamumajanduse arendamine	88 800
06400	Tänavavalgustus	140 000
06602	Kalmistud	81 035
06603	Hulkuvate loomade püüdmise kulud	
06604	Saunad	48 815
06605	Muud elamu- ja kommunaalmajanduse kulud (apteek ja juuksur)	12 000
07	Tervishoid	141 000
07210	Ambulatoorsed teenused	100 000
1	OÜ Puhja Perearst	50 000
2	OÜ Ulila Perearst	50 000
3	Hambaraviteenused	
07340	Haiglateenused	27 000
07400	Avalikud tervishoiuteenused (terviseüritused)	13 000
07600	Tervishoiu haldamine (vallaarst)	
07600	Muud tervishoiukulud (ravikindl.)	1 000
08	Vaba-aeg, kultuur ja religioon	2 552 460
08109	Vaba-aeg- ja spordiüritused	59 500
08201	Raamatukogud	336 740
1	Puhja raamatukogu	118 200
2	Ulila raamatukogu	117 650
3	Uula raamatukogu	100 890
08202	Puhja seltsimaja	1 658 080
	Puhja seltsimaja põhieelarve	458 080
	Puhja seltsimaja kapitalikulud	1 200 000
08106	Uula Huvikeskus	310 205
08500	Arhiivid	
08208	Kultuuriüritused	94 000
08300	Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused (vallaleht, AIP)	93 935
08400	Puhja kiriku fondi loomine	

09	Haridus	15 104 843
09110	Lasteaiad	5 218 684
	1 Puhja lasteaed	5 118 684
	Puhja lasteaed põhieelarve	2 228 684
	Puhja lasteaia kapitalikulud	2 890 000
	2 Uula lasteaed	-
	Uula lasteaed põhieelarve	
	Uula lasteaia kapitalikulud	
	3 Lasteaia kohamaks linnale	100 000
09220	Põhikoolid ja gümnaasiumid	9 572 159
	1 Puhja Gümnaasium	9 412 159
	PG riiklik finantseerimine	5 448 000
	PG põhieelarve	3 339 159
	PG 21.saj.kool õppevahendid	-
	PG kapitalikulud	625 000
	2 Koolituskulud teistele valdadele ja linnadele	160 000
09600	Õpilasteveo eriliinid	280 000
09601	Hariduse abiteenused	34 000
10	Sotsiaalne kaitse	2 562 120
10121	Sotsiaalhoolekande teenused puuetega inimestele	46 000
10200	Eakate sots.hoolekande asutused	438 060
	1 Üldhooldekodu	150 000
	2 Ulila keskus	288 060

	3 Eakate päevakeskus	
10201	Sotsiaalhoolekande teenused eakatele (jõulutoetus)	49 000
10121	Hooldaja toetus	646 000
10402	Sotsiaalhoolekande teenused peredele ja lastele	260 000
	1 Ühekordsed sotsiaaltoetused	120 000
	2 Koolitoetus	140 000
10600	Eluasemeteenused sotsiaalsele riskirühmadele (Rämsi sotsiaalkorter)	5 000
10701	Toimetulekutoetus	878 000
10900	Sotsiaalse kaitse alaste tegevuste haldamine (sots.nõuniku tegevuskulud)	240 060
	KOKKU KULUD	24 695 468
	FINANTSEERIMISTEHINGUD	1 550 875
20.6	Kohustuste vähenemine	236 875
2082.6.8.	Kapitalirendi maksed (pöhilaen)	78 775
20816	Laenu tagasimaks	158 100
10.1.	Finantsvarade suurenemine	1 314 000
1011.1.1	Aktsiate ost	1 314 000
	KÕIK KOKKU	26 246 343

Laste peredest lahutamist tuleb ennetada

Merle Tomberg, Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna peaspetsialist

Laste peredest eraldamise ennetamiseks pakub Sotsiaalministeeriumis valminud hoolekandekontseptsioon välja laste hoolekande rahastamissüsteemi muutmise. Ka näeb kontseptsioon ette teenuste kvaliteedi tõusu ning lastekaitsetöötajate arvu suurendamist.

Praegu kavandab ja korraldab laste hoolekandeteenust kohalik omavalitsus. Riigi rolliks on üksnes asendushoolduse finantseerimine. See on kaasa toonud olukorra, kus kohalike omavalitsuste poolt pakutakse lastele ja peredele minimaalselt sotsiaalteenuseid ning asendushooldus on kõige stabiilsemalt finantseeritud osa laste hoolekandest.

Kahjuks sattub kasuperedesse ja lastekodudesse sageli lapsi, keda nende kodus elamise ajal piisavalt ei aidatud. Abi saabub alles pärast lapse eraldamist perekonnast. Kui kõiki laste hoolekandeteenuseid finantseeriks kohalik omavalitsus, pöörataks enam tähelepanu perede abistamisele, sest lapse ülalpidamine lastekodus on suhteliselt kallis. Lapsevanematele pakutavaks abiks võib olla pereabiline, lapsehoidja või tugiisik, võimalus kasutada paindlikku laste päevahoidu, varjupaik kriisiolukordadeks, transporditeenused, mitmesugune nõustamine, koduteenused ja vanemate sõltuvusprobleemide ravi kompenseerimine.

Kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajad tegelevad laste ja perede nõustamise, juhtumikorralduse, laste õiguste kaitse ja lastesõbraliku kogukonna edendamise. Selleks, et lastekaitsetöötajad saaksid tegeleda kõigi abivajajatega ja seda just nii kaua kui konkreetne juhtum nõuab, on vaja rohkem spetsialiste.

Eestis on 2003. aasta andmetel 139 lastekaitsetöötajat, väiksemates kohalikes omavalitsustes teevad lastekaitsetööd sotsiaaltöötajad. Igapäevaselt lastekaitsevaldkonnas töötavate inimeste arvates oleks meil vaja juurde 171 töötajat. Lastekaitsetöötajate roll on tähtis ka kohaliku omavalitsuse poolt pakutavate teenuste ja toetuste planeerimisel ja väljatöötamisel. Eriti olukorras, kus kogu laste hoolekanne oleks kohaliku omavalitsuse korraldada ja finantseerida. Lastekaitsetöö vajab haritud, kogemustega ja oma teadmisi pidevalt täiendavaid spetsialiste – see on samuti üks edendamist vajav valdkond, kus on suur roll ka lastekaitsetöötaja tööandjal.

Eestis on neli asendushoolduse liiki

Kui vanem lapse eest ei hoolitse, siis peab seda tegema riik. Eestis on kasutusel neli asendushoolduse liiki; lapsendamine, eestkoste seadmine ja perekonnas või hoolekandetasutuses hooldamine. Kasuperedes on hooldamisel üle 3000 lapse ning lastekodus 1500, kelledest ligikaudu üks neljandik on puudega lapsed. Igal aastal lapsendatakse umbes 150 last, neist suurem osa võõrasema

või -isa poolt.

Enamasti asub laps elama kas siis kasu- vanemate juurde või hoolekandetasutusse. Kui lapse vanemad ei suuda lapse kasvatamisega toime tulla, on lapse eraldamist perekonnast siiski sageli võimalik ennetada. Seda saab teha näiteks peret toetavate hoolekande- ja teiste teenuste või toetuste abil.

Hoolekande kontseptsioon näeb ette ka teenuste kvaliteedi tõusu, asendushoolduse ennetamise ning lastekaitsetöötajate arvu suurendamist. Finantseerimine on kavas viia kulupõhiseks.

Koolitused

Milvi Sepp, sotsiaalnõunik

- PRIDE koolitusprogrammi** eesmärgiks on läbi koolituse ja supervisiooni anda peredele teadmisi, mille omandamine on vajalik edukaks hooldusperekas kujunemisel. Kui pere otsustab saada hooldus- või adoptiivpereks
- Toimetulekuraskustes lastega perede vabatahtlike tugiisikute** koolitus alustab teabepäevadega koolitusest huvitatutele märtsikuus. Tutvustatakse tugiisiku teenust ja koolituse sisu. Tugiisikule on kogu koolitus tasuta, koolituse viib läbi SA Dharma.

Täpsem info valla sotsiaalnõunikult.

Tehnilised ja meditsiinilised abivahendid

Marika Raiski, Sotsiaalministeeriumi meediaspetsialist

Kes määrab tehnilise abivahendi?

Tehnilise väikeabivahendi määrab perearst või mõni teine raviarst. Keerulisema tehnilise abivahendi ning üle 20 000 krooni maksva proteesi määrab eriarst või rehabilitatsiooniasutus.

Abivahendi vajadust tõendab arsti-tõend või rehabilitatsiooniplaan, millele on märgitud abivahend.

20 000 krooni ja enam maksvad proteesid kompenseeritakse lastele ja tööealistele isikutele rehabilitatsiooniplaani ning vanaduspensionäridele eriarsti tõendi, või mõnikord ka maakondliku ekspertkomisjoni nõudmisel, rehabilitatsiooniplaani alusel. Eritellimusel või masstoodanguna valmistatud tehnilisi abivahendeid saavad soodustingimustel osta, laenutada või taotleda teenuste kompenseerimist lapsevanemad või eestkostja lapsele, tööealsed isikud, kellel on tuvastatud töövõime kaotus alates 40% (kuulmispuude puhul alates 30%) või on määratud puude raskusaste. Samuti vanaduspensioniealsed isikud, kelle abivahend võimaldab parandada toimetulekut ja insuliini süstivad diabeetikud glükomeetrite ostmiseks. Masstoodangu-na valminud abivahendeid kohandatakse vajadusel kindlale isikule.

Esmakordne taotlemine

Kui inimene taotleb abivahendi kompensatsiooni esmakordselt, siis tuleb tal pöörduda elukohajärgsesse maavalitsusse (Tallinnas linnaosavalitsusse), et saada abivahendi kaart. Mõnes maakonnas väljastab kaardi valla või linnavalitsuse sotsiaaltöötaja, teavet selle kohta annab maavalitsus. Peale elukoha muutust tuleb kaardi ümberregistreerimiseks pöörduda uude elukohajärgsesse maavalitsusse. Korduvalt määratud väikeabivahendite kompenseerimise taotlemiseks pöördub taotleja otse abivahendeid väljastavasse ettevõttesse.

Kaardi kätte saanud patsiendil tuleb pöörduda abivahendeid väljastavasse ettevõttesse. Peale omaosaluse tasumist müüb, laenutab või valmistab ettevõtte talle abivahendi ning teeb kaardile ka vastava kande. Ettevõtte kooskõlastab taotluse enne abivahendi müüki või laenutamist maavalitsusega. Tehnilisi abivahendeid soodustingimustel müü-

vad ja laenutavad ettevõtted, peavad kliendile tagama abivahendi sobitamise, kohandamise ning esmase kasutamise ja hooldamise õpetamise.

Millised dokumendid tuleb esitada?

Keerulisema tehnilise abivahendi soodustingimusel ostmiseks või laenutamiseks tuleb maavalitsusele esitada vabas vormis taotlus (kohalikule ekspertkomisjonile), isikliku abivahendi kaart, eriarsti tõend või rehabilitatsiooniplaan vastavalt sotsiaalministri poolt kehtetatud vormile ning hinnapakumised. Samad dokumendid tuleb maavalitsusele esitada ka juhul kui taotleja vajab ühte või mitut abivahendit kogumaksusega alates 20 000 kroonist. Summa sisaldab abivahendi maksumust koos kasutus- ja hooldusõpetusega. Samuti siis, kui taotleja vajab uut abivahendit enne eelmise kasutusaja möödumist või abivahendit, mida ei ole abivahendite loeteludes.

Taotluse rahuldamise üle otsustab maavalitsuse juures tegutsev ekspertkomisjon, mis koosneb vähemalt viiest erialaspetsialistist ning puuetega inimeste organisatsioonide esindajaist.

Soodustingimustel tehniliste abivahendite ostmist, laenutamist ja nendega seotud teenuseid finantseeritakse nii riigieelarvest kui valla- või linnaeelarvetest, ka abivahendit taotleval isikul endal tuleb tasumises osaleda. Tehniliste abivahendite alla kuuluvad näiteks erinevad proteesid ja ortoosid, kuuldeaparaadid, ratastoolid, inkontinentsitooted, samuti ka vaegnägijatele mõeldud valged kepid, spetsiaalsed luubid ja valgustid.

Meditsiinilised abivahendid

Meditsiiniliste abivahendite loetelu kuuluvad glükomeetrite testribad, stoomihooldusvahendid, esmased proteesid, ortoosid, ravikontaktläätsed, põletushaigete surveriided.

Meditsiinilise abivahendi määrab eriarst. Kui arst määrab selle esmakordselt, siis annab ta saatekirja, mis on müüjale tõestuseks abivahendi vajaduse kohta. Pärast glükomeetri testiribade, stoomihooldusvahendite või kontaktläätsede esmakordset määramist väljastab haigekassa kindlustatud isikule meditsiinilise abivahendi kaardi. Sinna kannab abivahendi müüja kindlustatud isikule abivahendi väljastamise andmed.

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti pressiteade

Elo Alleman, KMA pressiesindaja

Alates märtsist peavad viisakutse kinnitama KMA-s ka eraõiguslikud juriidilised isikud

Alates 1. märtsist 2005 peavad Kodakondsus- ja Migratsiooniametis (KMA) viisakutse kinnitama eraõiguslikud juriidilised isikud, kes soovivad vastu võtta välismaalasi riikidest, mille kodanikud vajavad Eestisse sisenemiseks ja siin viibimiseks viisat. Seni pidid viisakutse KMA-s kinnitama ainult füüsilised isikud.

Viisakutse kinnitamiseks tuleb täita ja esitada vormikohane viisakutse ankeet. Samuti tuleb esitada kutsuja isikutunnistus või pass ning koopia kutsutava välismaalase reisidokumendi isikuandmetega leheküljest ja vajadusel ka asukohariigis viibimise alusest (elamisloast). Viisakutse kinnitamise taotluse esitamisel tuleb tasuda riigilõivu 150 krooni iga esitatud kutse kohta. Eraõigusliku juriidilise isiku viisakutse peab olema allkirjastatud juriidilise isiku nimel allkirjaõigust omava isiku poolt, kes on Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv teovõimeline välismaalane.

Viisakutse vaadatakse läbi 30 päeva jooksul ja viisakutse vastuvõtmisel informeeritakse taotlejat viisakutse kinnitamise otsuse teatavaks tegemise ajast. Otsus viisakutse kinnitamise või kinnitamisest keeldumise kohta väljastatakse juriidilisest isikust kutsujale ankeedil märgitud postiaadressil. Alates 1. märtsist ei pea välismaalane viisa taotlemisel enam esitama paberkaardil kinnitatud viisakutset, piisab, kui viisa taotleja teab viisakutse registreerimisnumbrit, mille leiab viisakutse kinnitamise otsusest.

Viisakutseid vormistatakse kõikides KMA büroodes, v.a. KMA Põhja regionaalosakond (Lastekodu tn 48, Tallinn) ja Mustamäe büroo (Sütiste tee 32, Tallinn). Alates 1. märtsist 2005 saab viisakutse kinnitamise taotlusi esitada ka posti teel ning elektrooniliselt e-posti teel. Lähemat infot selle kohta saab KMA koduleheküljelt www.mig.ee

Viisakutse kehtib viisa taotlemiseks kuus kuud alates selle KMA-s kinnitamise päevast.

Avalik-õiguslik juriidiline isik saab välismaalast Eestisse kutsuda asutuse poolt vormistatud viisakutse alusel, mida ei ole vaja KMA poolt kinnitada.

Eestima 87. sünnipäev lasteaias

FOTOREPORTAAŽ

Sõimerühma lapsed õppisid selgeks lipu värvid ja tegid koos õpetajate Urve, Olga ja Ingridiga toreda kleepetöö "Eesti lipp"

"Pääväk tule välla..." esinevad 3-4 aastased lapsed

Suitsupääsukesest, meie rahvuslennust, laulavad 4-5 aastased tüdrukud-poisid

"Hoidkem Eestimaad!" Kõlab 5-6 aastaste laste laul!

*Lasteaia pesamunad pidulikku lõunat söömas
Fotode autorid: Triin Pall ja Karita Kirbits*

Saali kaetud peolauas söid lõunat vanema rühma lapsed koos õpetajate, maja teiste töötajate ning külalistega

Tantsurühm Opsal tänab

Ülle Jaakma, Opsali tantsija

12. veebruaril tähistas segarahvatantsurühm Opsal kontserdiga Puhja Seltsimajas oma 20. sünnipäeva. Koos veedetud aastate kaunid mälestused ja ühtekuuluvustunne töid kohale arvukalt nii endisi Opsali tantsijaid kui ka meie sõpru nii

kaugelt kui lähedalt. Püüdsime esinemisel anda endast parima, et publik võiks kontserti nautida ja rühma asutanud ning 16 aastat juhendanud Kaja Kress ja praegune juhendaja Vaike Podar meid vaadates rahule jääda.

Täname armast Puhja rahvast ja kõiki külalisi, kes tulid ja meie sünnipäeva mee-

leolukaks pidupäevaks kujundasid!

Täname oma peresid, kes aastate jooksul meie hobiga on leppinud ja Opsalit igati toetanud!

Täname Puhja Vallavalitsust, Eesti Kultuurkapitali ja Tartu Maavalitsust, kes meie ettevõtmisi rahaliselt on toetanud!

Me tantsime veel edasi!

Opsali tantsijad

Meie Katre

Nelli Uustalu, Puhja Maanaiste Seltsi esinaine

“Aasta inimene 2004” tiitli pälvinud Katre Pruusapuu on Puhja Maanaiste Seltsi juhtinud aastatel 1998 – 2004. Praegu on edasi tegev juhatuses. Nende aastate jooksul kujunes seltsist tugev ja teotahteline mittetulundusühing. Katre on aktiivne inimene. Seltsi juhtimise kõrvalt on tal jätkunud aega ja tahtmist tantsida naisrahvatantsurühmas “Rukkilill” ja laulda naiskooris “Läte”. Ta osaleb Puhja Gümnaasiumi hoolekogu töös ja valla volikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni töös.

Katre Pruusapuu tugevaks iseloomujooneks on grupitöö organiseerimise oskus, oskus meeskond tööle panna. Ta on huvitatud enesetäiendamisest, on aldis kõigele uuele ja jätkub ideid ettevõtmisteks.

Mõnede seltsiliikmete arvamused Katre kohta.

Marje: Katre on väga tolerantne inimene. Ta on väga töökas, isetegija ja samas hea organisaator. Ta huvitub paljust. Tore naine!

Niina: Rääkides Katrest ei saa möö-

da minna Juhanist. Eks me kõik seltsist teame, et kui on vaja meesterahva abi, võime loota Juhanile. Kas ta vastu toriseb, teab vaid Katre ise. Nii et õnnetlused ka Juhanile abikaasale omistatud tiitli puhul, eks temalegi kuulu osa sellest.

Kaja Raitar:

Oskab ise teha ja teisi tegutsema panna. Hea juht, hea perenaine, hea töötaja. Katre on naine, kes palju teeb ja palju jõuab.

Eeva: Katre on sõnapidaja, teda võib usaldada. On suure õppimisvõimega ja teadmisi jagab teistega.

Nelli: Katret hindan tema konkreetsuse ja asjalikkuse poolest. Imetlen tema suutlikkust suure pere kõrvalt nii paljudes tegemistes osaleda ja suuta samas kodu korras hoida. Ja temagi jaoks on ööpäevas ainult 24 tundi.

Kaja Udso: Seltsimaja töös tuleb sa-

Katre (keskel) seltsi kaaslastega.

Foto Niina Karu erakogust

geli toetuda inimeste, kes vabatahtlikult ja tasuta oma põhitööde ja tegemiste kõrvalt suudavad aktiveerida kohalikku elu ja inimesi, muutes seda meile kõigile paremaks elukeskkonnaks. Katre on suurepärase näide sellisest inimesest. Hindan Katret väga. Ta on teotahteline, algatus- ja organiseerimisvõimeline. Katre tahab, püüab, viitsib, oskab ja suudab palju ning seda mitte ainult iseenda jaoks. Mida ta ei oska, on ta nõus õppima ja endale selgeks tegema.

Paastuaja mõtteid

Tiit Kuusemaa

Ilm on kuidagi selgemaks ja valgumaks läinud. Päikesel on väge, mis paneb räästad nutma ja linnukesed siutsuma. Aga ega pakanegi järele anna ning näitab öö varjus, et temagi pole papist poiss. Nende kahe heitlemine on pingeline ja huvitav nagu äsjane talisportlaste mõõduvõtmine Oberstdorfi MM-il. – Igatahes palju etem kui südatalvine hämu, millest ei saa õiget sotti: on see nüüd pigem valgus või pimedus?

Olen pikka aega pidanud kirikliku paastu- ehk kannatusaega millekski raskeks, tüütuks ja kurvaks, mis tuleb kuidagi ära kannatada. (Pahatihti on selline maine omistatud kõigele usu ja Jumalaga seonduvale.) Aga nüüd olen taipama hakanud, et peale hommikuvõimlemise, ujumise ja saunaskäimise on teisigi tegevusi, kus pilgeni punni söödud kõht mitte asjale kasuks ei tule. Priske söök kulub ära mehele, kel raske füüsiline töö teha. Mida aeg edasi, seda rohkem tuleb juurde ameteid, kus hirmsa ihurammuga pole midagi peale hakata ja kus liigsete kalorite põletamiseks tuleb jõusaalis veel raha pealegi maksta.

Samamoodi on inimesel võimalus üheks vaimseks tööks või soorituseks, kus ägisev vats pigem segama kipub. Elu rutus kipume toimima nõ. automaatjuhtimise režiimil, kus me palju ei mõtle oma toimetuste sügavama tähenduse peale. Nõud tahavad pesemist ja puud raiumist ning leib teenimist. Olles ennast väga sügavale töösi- pelga rolli sisse elanud, võime aga ühel heal päeval üllatusega avastada, et lilled on värv ja lõhn, et elul on mõte. Et meie elus on häid ja halbu, mõttekaid ja mõttetuid tegusid.

Avastame, et oleme vaimses mõttes ekslemas kui siil udus. Ei oska üht suunda eelistada teisele, sest ümber on hämu, millest ei saa aru, on see valgus või pimedus... Selline sisemine peata- olek on kerge tulema eriti uuemal ajal, mil kõik on lubatud ja sallitud ning proovida võib kõike, mis just eluoh- tik ja seadusevastane ei ole. (– Ja ega

lapsed vahel sellestki ei hooli.)

Pole ime, et selles kõikelubavuse, erastamise-ärastamise õhustikus, kus iga erakonna pill ise joru ajab, mis aga omavahel kuidagi kokku ei klapi, et selles tohuvabohus inimesed midagi kindlat igatsevad ja lausa kõva kätt ja sõna ihalevad. Et tuleks lõpuks keegi pikk, tugev ja ilus mees (nagu laste- filmis Knight Rider oma superautoga) ning korra majja lööks.

Välise asjade puhul võiks ju niimoodi unistada, aga millist rüütlit ja millise relvaga usaldaksime selgust tooma oma hinge segadikku? Sinna südamesoppi, kuhu ka ise hästi piiluda ei tihka? Firmade edukuse ja usaldusväarsuse testimiseks tellitakse kalli raha eest audiitor, kes väljasolija erapooletusega tooks esile ettevõtte tugevad ja nõrgad küljed. See ei ole karistus ega enesepiinamine, vaid edemiseks hädavajalik nagu tõbisele diagnoos tohtri käest.

Paastuaeg on samuti väga eriline, hea ja kasulik aeg, mil võime ettevaatlikult turvalises keskkonnas teha oma hingele auditi. Kus ilma karistuse ja noomituse ohuta antakse sulle hinnang: „Vaata, Jüri, selles asjas olid sa väga tubli! Aga tolles teises, ... püüa paremini!“. Paastuaja võlu ja valu on nagu varakevadises ilmas: valgus ja pimedus, soe ja külm tulevad selgelt ja teravalt esile ning mitte keegi ei saa soga- ses vees kalu püüda või kavalate poliitikutena kägu ajada: „Ühest küljest on nii, aga teisest küljest jälle naa...“

Nii nagu vanasti Tuhkapäeval (paastuaja alguspäev) kõik määrisid ennast nõe ja tuhaga märgiks, et nad on vabad perfektsionismi patust, nii on kannatusajal meil ühiselt vaba voli tegelda ka oma elu pahupoolega. Sest igäüks vaagis iseennast ja mitte naabrit.

Oberstdorfi MM-ilt naasesid meie sportlased sedapuhku ilma aurahadeta. Aga nagu keegi asjatundja ütles: see on väga hea positsioon, millelt uuesti kõrgemale tõusta. Väike tagasiastu- mine uue hoovõtu ja hüppe tarvis on igati loomulik. Ja inimlik. Nii spordi- väljakul kui kirikus. Päikest põsele ja hinge!

Algatus rohujuure tasandilt

Rutt, Kaarel ja Tambet Tuwike, MTÜ Küla Arendamise Selts “Sääniku” Mäeselja küla arengukava koostamise initsiatiivgrupp

Meie rahvuslikuks eesmärgiks on, et püsiks elu maapiirkonnas, et ka väljaspool linna oleks võimalik väärikalt ja mõttekalt elada.

Kõik me tegutseme selle nimel, et ellu jääda kiiresti muutuvast ajast. Meie kohus on olla aktiivne, olla ühes või teises küsimuses initsiaatoriks. Seekord tulime välja mõttega koostada Mäeselja küla arengukava. Esimesele kokkusaamisele Sääniku talu kogunes 15 inimest. Loomulikult kerkis üles küsi- mus, milleks arengukava, kellele see võiks kasulik olla? Mõningase arvamuste avalda- mise peale jõudsime järelduseni, et ühtegi tegevust ei ole mõtet kavandada omamata arengukava. Nii et kasusaajad oleme nii mina, sina kui ka meie kõik. Meist kõigest oleneb, milline on meie küla homme.

A.H.Tammsaare on öelnud – Inime- ne ise peab otsima, küll ta ka siis ise leiab. Esimesel hetkel välja öeldud mõte, et meie küla on ilmetu, lükati peagi ümber. Silma- de ette kerkisid suusarajad, matkarajad, korrastatud vana surnuaed, allee surnuaia juurde, tee piki Soova orgu, korrastatud elektri- ja telefoniliinid. Edutunnet andis teadmine, et meie külas asub Puhja valla kõige kõrgem punkt.

Esimeseks ülesandeks on koostada põhjalik ankeet ja toimetada see kõikidele Mäeselja küla elanikele. Siinjuure palume nii ankeedi koostajaid kui ka ankeedile vastajaid suhtuda enda töösse täie tõsidu- sega ja teha enda tööd süvenenult. Meie lõppeesmärgiks on kõigepealt mõelda enda koduküla kõige kaunimaks ja elamisvää- semaks, kus elavad erinevate oskustega ja koostööd teha tahtvad inimesed, alles see- järel püüame endi mõtteid jõudumööda ellu viia. Püüame enda koduküla kohanda- da selliseks, kus meil endil on hea olla, siis tahavad ka meie lapsed siin elada ja küllap siis tahavad siia tulla ka meie sõbrad nii lähedalt kui ka kaugelt.

Järgmine Mäeselja küla elanike kokku- saamine on Sääniku talus 9. aprillil 2005. a. kell 9.30

Oled oodatud, tule ja käi enda mõtted välja! Kohtumiseni!

Kas teate, kus asub postipank?

Raili Poolakese, Elva piirkondliku postkontori juhataja

Puhjas oskavad sellele küsimusele kindlasti vastata vähemalt need inimesed, kes on külastanud postkontorit. Sest juba aastaid pakuvad Eesti Post ja Eesti Ühispank üheskoos võimalust kasutada postkontorites pangateenuseid. Siit ka nimetus Postipank.

Milliseid pangateenuseid siis teha saab?

Kohe alguses olgu ära öeldud, et Postipanka on võimalik kasutada kõikidel postkontori külastajatel.

Näiteks saab klient Postipangast raha välja võtta. Selleks peab olema pangas arvelduskonto. Kui arvelduskontole on kantud palk või pension, siis on selle väljavõtmine Postipanga kaudu sama lihtne nagu sularaha automaadist.

Nüüd võib tähelepanelikul lugejal tekkida küsimus, kas Postipangast saavad raha kõikide pankade kliendid? Vastus on – jah.

Suuremate maapiirkondade postkontoritesse on paigutatud kaarditerminalid. Sellistes Postipankades kasutab klient pangatoimingute tegemiseks oma pangakaarti. Tänu pangakaartide riskasutamise võimalusele saavadki pangatehinguid teha kõikide pankade kliendid. Ka Puhja Postipangas on see võimalik.

Kuid mida teha siis, kui arvelduskontot veel ei ole?

Postipankades on võimalik arvelduskontot avada kõikidel eraisikutel. Kuna koostööpartneriteks on Eesti Post ja Eesti Ühispank, siis on võimalik avada just Ühispanga arvelduskontot. Arvelduskontoga koos on võimalik saada koheselt Postipanga kaardi omanikuks või tellida omale näiteks VISA deebetkaart. Juriidilised isikud ei saa küll Postipangas kontot avada, kuid saavad oma pangakaardi vahendusel tehinguid teha.

Arusaadavalt ei ole arve avamisel takistuseks kontode olemasolu mujal pankades. Vastupidi – arvelduskonto ja pangakaart tulekski kindlasti Ühispangas avada, sest siis on Postipanga teenustasud kõige soodsamad. Nimelt lisandub mitte-Ühispanga kaarditehingute tegemisel teenustasule veel ka nn. kaardi riskasutuse tasu. Selle suurus on erinevatel pankadel isesugune, vahemikus 3 – 17 kr. Ühispanga kaardiga saab erisik Puhja Postipangast raha kätte tasuta.

Lisaks võib Postipangas teha sissemakseid oma kontole ja maksekorraldusi.

Kõige lõpuks annaksime mõned soovitusel: 1. Omage Ühispanga arvelduskontot ja pangakaarti või vormistage need otse Postipangas – tehingud saavad tehtud

soodsaima hinnaga.

2. Taotlege Ühispanga arvelduskontoga seotud Postipanga kaarti. Kaardi saate kätte kohe, väljastamistasu ega kuu hooldustasu ei ole. Postipanga kaardiga saate Postipangas teha kõiki tehinguid soodsaima hinnaga. Kui olete vähemalt 60. aastane, tellige VISA Electron kaart. Te ei pea maksma kaardi kuuhooldustasu ning VISA Electron kaardi kasutusvõimalused on laiemad.
3. Avage arvelduskonto Postipangas ka siis, kui teil on aktiivne konto mõnes teises pangas. Arvelduskonto ja Postipanga kaardi omamine ei too teile mingeid kulusid, küll aitab neid kokku hoida. Näiteks: kui tahate maksta raha oma mitte-Ühispanga kontole otse, on teenustasu 20 kr. Ühispanga konto olemasolul võite te maksta raha tasuta oma Ühispanga kontole ja teha seal maksekorralduse oma kontole teise pank, teenustasu vaid 9 kr.
4. Kui Te maksate kommunaalmakseid postkontoris, tehke seda oma Ühispanga kontolt. Sellisel juhul on teenustasu 9 kr. Lisaks pangatehingutele on Postipangas võimalik sõlmida ka lepinguid, mis teevad arveldamise veelgi mugavamaks. Kuid nendega saate tutvuda juba lähemalt Puhja Postipangas.

Kodanikukaitse Selts korraldab ohutusõppe koolituse tervisõpetuse-, algklasside-lasteaiaõpetajatele, noortejuhtidele, huvijuhile ning kõigile huvilistele!

Leelo Kyyün, Kodanikukaitse Selts

MTÜ Kodanikukaitse Selts on tegutsenud seitse aastat. Tegevuse eesmärgiks on teadvustada elanikkonda ümbritsevatest ohtudest, õpetada lapsi ja täiskasvanuid toime tulema tava- ja kriisilukordades. Selleks korraldame juba neljandat aastat Kaitseliidu, Eesti Päästeameti ja Rootsi Tsiviilkaitse Liidu abiga erinevaid toimetulekukoolitusi. Käesolev kursusetükkel “**Oska ja julge**” on mõeldud eelkõige nendele inimestele, kes juba praegu koolides ja noorteorganisatsioonides või muu tegevuse raames tegelevad laagrite korraldamisega, tervisekasvatusega (algklasside õpetajad, terviseõpetajad, **noorsootöötajad, huvijuhid** jne.) ja soovivad seda motiveeritult uute teadmistega edasi teha. Oodatud on ka kõik, kes soovivad omandada teadmisi ekstreemolukorras valmisolekuks ning varustusest, mis on inimesele vajalik, et hädaolukorras hakkama saada.

Tegevuste kirjeldus: Kursus koosneb kahest tsüklist. Lektoriteks on Rootsi Tsiviilkaitseleidi ja Päästeametilt väljaõppe saanud pedagoogiliste kogemustega lektorid. Osalejad saavad õppe- ja jaotusmaterjali.

I koolitus OHUD JA RISKID 01.04-03.04.2005 Tartus

Sisu: Kodu valmisolek kriisi olukorras, ohud ja riskid ühiskonnas, seadusandlus noorsootöös, esmaabi, koduturvalisus, pommi- ja kiiritusohud, tuleohutus, inimese füsioloogilised vajadused igapäevaelus ja kriisi olukorras, ettevalmistus laagrite korraldamiseks, kadunud inimese otsimine ning loogastusteraapia.

II koolitus OHUTUS VÄLITEGEVUSEL JA LAAGER “TOIMETULEK EKSINU OLUKORRAS – inimene looduse meelevallas” Valgamaal Paluveskis

12.-15.08.05 .Sisu: väliturvalisus – loengud ja praktiline tegevus metsas. Laager, kus osalejad saavad kogemuse, sellest mis toimub inimesega kui ta eksib ja ei leia koduleid ning õpetus kuidas sellises olukorras tegutseda ja mis metsa minnes kaasa võtta. Tavainimese toimetulek eksinu olukorras. Laagrit viivad läbi kogenud instruktorid, iga 6 osaleja kohta vähemalt 1 instruktor.

Kuidas osaleda? Kursuse edukus sõltub suure osas osavõtjate motiveeritusest ja huvist. Kui soovite osaleda, saatke alltoodud

aadressil (posti või maili teel) oma soovivaaldu vabas vormis. Kirjeldage oma seotust turvalisus- või kodanikukaitse õppega, kas olete osalenud mõnel kursustel või korraldanud ise traumade ja vigastuste ennetamise teemalisi üritusi lastele, et teaksime osalejate teadmiste taset.

Kursuse maht on 70 koolitustundi, koolituse lõpus saate tunnistuse, mis annab õiguse õpetada ohutusõpet noorteorganisatsioonides, lasteaias, põhikoolis ja gümnaasiumis.

Osavõtumaks 2900 kr, võimalik tasuda ülekandega. Noorte Kotkaste juhtidel soodustas, NK Peastaap tasub kulud osaliselt.

Täpsem info 517 7330, tööajal 731 4067(Leelo Kyyün), leelo.kyyun@mail.ee

Ootame teie soovivaaldu koos tegevuskirjeldusega ja osaleja andmetega, et saata arve **21. märtsiks 2005**

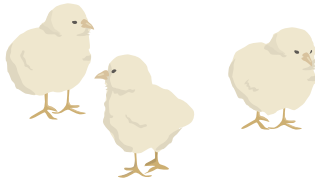
Ootame avaldusi aadressil: Kodanikukaitse Selts, Uus 61-10, Tartu, 50606 Leelo Kyyün leelo.kyyun@mail.ee, leelokas@hotmail.ee või eeltoodud telefonidel.

Võimalusel kontrollida oma osalemissoovi saabumist telefoni teel, et ei tekiks segadust.

MEELDIVA KOHTUMISENI!

ÕNNITLEME

Hele & Enn Sander
sündis tütar Krisette
11. veebruar 2005

Harva elu annab publikust,
ikka tööd sul täis on käed,
kuid su töö on sinu ubkus,
ta sind kauaks kiitma jääb.

Õnnitleme südamest Räni
talu tarmukat vanapere-
meest
OLEV NORMANN'i
auväärse 90. juubeli
puhul.

Kodupere

ÕNNITLEME EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI

91 Ilmar Juudas	Puhja alevikust	18.03
90 Olev Normann	Tännassilma k.	04.03
89 Amanda Jänes	Järvakülast	17.03
88 Liidia Minina	Rämsi k.	10.03
84 Aliide Narits	Palupõhja k.	28.03
82 Eha Sütt	Puhja alevikust	14.03
82 Minna Tamsalu	Puhja alevikust	18.03
81 Endla Laats	Võllinge k.	19.03
81 Aino-Aureelia Mets	Porikülalt	27.03
80 Endla Kauts	Kurekülalt	08.03
75 Peeter Karja	Järvakülast	08.03

MÄLESTAME

Raivo Kaliste
26.01.1940 – 20.02.2005

Ilmar Savi
30.04.1924 – 20.02.2005

Õilme Helemäe
02.11.1915 – 24.02.2005

Margo Täheväli
30.05.1973 – 26.02.2005

Aitäh sõpradele!

Täname Heino Kõrgeperve ja Urmas Lutsu, kes Sõbrapäeval meie lasteperele suure üllatuse valmistasid ning kinkisid palju huvitavaid ja põnevaid mänguasju! Rõõmu ja mängulusti on neist vahvatest asjadest pikaks ajaks!

Puhja lasteaed Pääsusilm

TEADE

AS Autoveod Tehnika teostab tehnilist ülevaastust traktoritele ja liikurmasinadele 4. aprillil kell 9.00 Rämsis OÜ Heko Põld töökoja juures ja 5. aprillil kell 9.00 Puhjas AS Puhja Ettevõtte juures, kell 13.00 Sangla Turvas AS juures ja Ulilas kaalukoja juures kell 15.30.

Heino Tappo, tehnoulevaataja
Info telefonil 538 12351

Uula Huvikeskus teatab

Airi Mahla, huvikeskuse juhataja

Teisipäeviti ja reedeti kell 18.00 – 19.00
Naiste aeroobikatund. Osamaks 5 kr.

Laupäeval, 12. märtsil kell 12.00
Korteriühistu asutamise koosolek.
Oodatud on kõik korterelamute omanikud.

Pühapäeval, 13. ja 27. märtsil kell 12.00
Õmblusring

Kolmapäeval, 16. märtsil kell 16.00
KIRJANDUSÕHTU
Külas kirjanik ja südamearst Ilmar Särg
Räägib raamatutest ja tervisest.
Müüb raamatuid ja mett.

Kohvi- ja teelaud. Osamaks 10 kr.
Info ja registreerimine tel.. 745 1737
Elga Alberi; Airi Mahla

Reedel, 18. märtsil kell 10.00 projekti kirjutamise koolitus
"Kuidas kirjutada edukat projekti"

Õppepäeval käsitletavat teemat:

Projekti tsükkel: -mis on projekt;

-mis on projekti tsükkel

Probleemi analüüs: -probleemi määratlemine

-huvirühmade väljaselgitamine -probleemi analüüs

Strateegia valik: -eesmärkide püstitamine

-strateegia määratlemine

Projekti koostamine: -projekti rakendamise loogika

-projekti koostamine LogFrame meetodi abil

-eeldused ja riskid

Projekti juhtimine: -projekti meeskond

-projekti teostamine -aruandlus

Õppepäeva viivad läbi Marge Kliimask ja Terje Oden. Õppepäeval osalemise soovist palume teatada e-maili aadressil terje.oden@tartu.bas.ee või telefonil 534 08090

Laste koolivaheajal toimuvad Uula raamatukogu ja huvikeskuse koostöös järgmised üritused:

Teisipäeval, 22. märtsil kell 14.00

KOROONA- JA PILJARDITURNIIR
(võitjatele auhinnad)

Kolmapäeval, 23. märtsil kell 14.00

MUINASJUTUTUBA

Kavas: näidend, loeme muinasjutte, temaatiline viktoriin (auhinnad)

Neljapäeval, 24. märtsil külastame

Tartu mänguasjamuuseumi

Mängutuba- paelapunimine

Mänguasjamuuseumi külastus

Info ja registreerimine raamatukogus või huvikeskuses

NB! osalejate arv piiratud

Laupäeval, 26. märtsil kell 12.00

PÄEV VÄRVIDE MAAILMAS

Joonistame eelnevate päevade teemadel pilte

Lihavõttepühade kaunistused ja munade värvimine

Osalejatele auhinnad (näitus)

Laste koolivaheaja üritusi toetab kultuuriministerium.

Puhja Seltsimaja annab teada

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

Kord kuus alustab seltsimajas tööd

SIIDIMAALIKURSUS

Sirje Dementjeva juhendamisel.

Esimene kokkusaamine toimub

pühapäeval, 20. märtsil kell 14.00

ja soovijatel on tore võimalus maalida endale siidisall.

Kursus on tasuline.

Osavõtust palume teatada hiljemalt 15. märtsiks - kohtade arv on piiratud!

Info ja osavõtust teatamine

telefonidel 745 1344 või 745 1740.

Reedel, 18. märtsil kell 20.00

KINO. Ajalooline film "Aleksander"

Pääse 20 krooni.

KEVADISEKS KOOLIVAHEAJAKS: KÄSITÖÖTUBA

Käsitööhuvilistel kooliõpilastel on võimalik telgede toas tutvuda käsitöödega, mida tehti talvisel ajal. Näitame villa kraasimist, heidest lõnga valmistamist, lõnga korrumtamist ja haspeldamist. Õpime telgedel töötamist. Tahtmise korral on võimalik endale kaltsuvaip kududa. Puhja MNS-i käsitöönaised ootavad teid 21. märtsist - 24. märtsini kell 10.00 - 13.00 ja 15.00 - 18.00

MÄNGUDE TUBA

Seltsimaja saalis avatud esmaspäevast kolmapäevani 10.00 - 13.00 - algklassiõpilastele

15.00 - 18.00 - vanemad õpilased

Pühapäeval, 20. märtsil kell 12.00

Konguta Rahvamajas

MEMME - TAADI LUSTIPIDU

Osalevad "Sügisööid"

Teisipäeval, 22. märtsil kell 19.00

Rakvere Teatri etendus "DZINNIMÄNG"

Osades Ines Aru ja Volli Käro

Pääsmed 60 ja 50 krooni.

Eelmüük alates märtsikuust tööpäeviti 10.00 - 13.00
Pääsmeid on võimalik broneerida ka telefonil 745 1344.

Neljapäeval, 24. märtsil kell 12.00 - 18.00

LIHAVÕTTELAAT

Ootame kaupleva käsitöötajaid ja kõiki kellel on saabuvateks pühadeks midagi huvitavat pakkuda! Laadal toimub Tupperware toodangu tutvustus.

Kohapeal valmivad küpsed, mida on võimalik osta. Võimalik on tellida Tupperware toodangu ja retseptiraamatut. Müügiks ettevalmistusteks seltsimaja avatud kell 10.00

Info telefonil 745 1344 ja 745 1570

Reedel, 01. aprillil kell 15.00

PENSIONÄRIDE PIDU

Teekõrvase võtame ise kaasa.

Valla buss toob peole Mõisanurme 14.00,

Ulilast 14.15, Rämssist 14.20, Järvakülalt 14.30.

Tasuta.

Laupäeval, 02. aprillil kell 12.00

TARTUMAA LASTE FOLKLORIPÄEV

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS 61301 TARTUMAA

TEL. 730 0641

TOIMETAJA GERLI RATAS

TEL/FAKS 735 1268;

E-POST: GERLI.RATAS@MAIL.EE

TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS

TRÜKIKOJAS: 1050